

- सुचना :- 1. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. दलित लेखकांची जाणीव अन्य वर्गीय लेखकांच्या जाणिवेपेक्षा भिन्न स्वरूपाची आहे, असे शरच्चंद्र मुक्तिबोध का म्हणतात? 16

किंवा

'अस्पृश्यांचा आधारवड' या पाठाच्या आधारे राजर्षी शाहू महाराजांच्या सामाजिक कार्य-कर्तृत्वाचा आढावा घ्या?

2. 'अखेर कमाई' या कवितेतून कुसुमाग्रजांनी समाजातील दांभिकतेवर कशाप्रकारे कोरडे ओढले आहे? 16

किंवा

'मला एक संस्कृती सापडली आहे' असे कवी चंद्रकांत वाघमारे का म्हणतात?

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 120 शब्दांत लिहा. 16

- 1) डॉक्टर, आता हा दवाखाना तुमचा नाही; आता हा दवाखाना आमचा आहे असे आदिवासी स्त्रियांनी का म्हटले?
- 2) 'दंडार' ही लोककला आज लुप्त होण्याच्या मार्गावर आहे असे लेखक का म्हणतात?
- 3) समाजात निकोप वैज्ञानिक दृष्टिकोन रुजणे आवश्यक आहे असे नारळीकर का म्हणतात?
- 4) दलितांच्या वाट्याला येणाऱ्या दुःखाचे विदारक चित्रण शंकरराव खरातांनी कसे केले आहे?

4. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 120 शब्दांत लिहा. 16

- 1) 'स्फोट' या कवितेतून मुंबई शहराचे वास्तवदर्शी चित्र कसे साकार झाले ते सांगा.
- 2) ग्रामीण जीवनातल्या जीवघेण्या दुःखाचे हुबेहुब चित्रण 'शेतकरी' या कवितेतून कसे व्यक्त झाले ते थोडक्यात स्पष्ट करा.

- 3) 'शेला' या कवितेत कार्तिक मासातील निसर्गाच्या सुंदर रूपाचे चित्रण कसे केले ते स्पष्ट करा.
- 4) सामान्य माणसाची सुख-दुःखे 'इतकी वर्ष झालीत आपल्या संसाराला' या कवितेतून कशाप्रकारे व्यक्त झाली आहे?

5. खालील सर्व प्रश्नांची उत्तरे सविस्तर लिहा

16

- 1) समृद्ध लोककलांचा वारसा आपण टिकवून ठेवायला हवा असे हरिश्चंद्र बोरकर का म्हणतात?
- 2) भारतातील लोकांच्या बहुतेक रोगांचे संशोधन हे भारताबाहेरच्या लोकांनी येऊन केले असे अभय बंग का म्हणतात?
- 3) 'स्वप्न पेरता पेरता, मातीसंगे माती व्हावे' असे कवी बबन सराडकर का म्हणतात?
- 4) मुंबई शहरात दहशतीचे लोट कशाप्रकारे उसळत आहे?
